

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljajo tristoletna petiti-vrata: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 113.

V Ljubljani, v petek 20. maja 1887.

Letnik XV.

Državni zbor.

Z Dunaja, 18. maja.

Budgetna razprava.

(Dvajseti dan.)

Iz včerajšnje seje še omenjam, da je jako dolgo govoril poljski poslanec Szcepanowski o raznoterih rečeh. Ker je bil to njegov prvi govor, ga je predsednik dr. Smolka mirno poslušal, kar gotovo ne bi bil storil, ko bi bil kdo iz med češkega ali Hohenwartovega ali Liechtensteinovega kluba tako splošno govoril. Szcepanowski si je od lanskega leta pridobil nekako slavno ime, ko je šlo za carino od petroleja. On je namreč lastnik petrolejskih izvirov in je bil osnoval jako obširno agitacijo, ki je imela poljski klub siliti, da bi bil glasoval za Suessov predlog. Pisal je o tej zadevi mnogo člankov v Dunajske liberalne liste in se s tem močno prikupil nemškimi liberalcem, kar se je kazalo tudi pri njegovem prvem govoru, ki so ga levičarji jako pazljivo poslušali. Szcepanowski pa jim je tudi prav po volji govoril; omenjal je, da Galicija potrebuje za ugoden razvitek še večje avtonomije, kakor jo ima, in se v tem strinjal z onimi napetimi nemškimi liberalci, ki bi Galiciji vse dali in jo celo iz naše skupine izločili, samo da bi druge dežele tem laglje tlačili. Tudi s tem se jim je jako prikupil, ker je rekel, da se je v svojih pogovorih z raznimi poslanci prepričal, da porazumljenje ni tako težko, kakor bi si ga človek mislil. Szcepanowski je še jako mlad človek in se s politiko še ni dosti pečal, sicer bi ne bil poln nedolžnih političnih nad in bi se od sladkih besed ne dal tako hitro zapeljivati. S takimi ljudmi bi se nemški liberalci gotovo prav lahko porazumeli, ker bi jih brez posebnih težav zaradi njihove neskušnosti speljali na led. Zato si več takih poslancev želé in zato so tudi tako prijazno poslušali Szcepanowskega. Dobro-klica med dolgim govorom ni bilo čuti nobenega, samo pri sklepu so mu od njegovih rojakov zadoneli nekteri pohvalni klici.

V večerni seji se je razpravljalo vžitninski davek. Dr. Menger je pri tej priliki zopet tožil o mitnicah okoli Dunajskega mesta, ki bodo čedalje bolj neprikladne, kadar se bodo na dotičnih prostorih do-

zidale hiše. Temu se kaj lahko pomaga; razni kraji okoli Dunaja imajo po 60.000 do 80.000 prebivalcev, pa ne plačujejo vžitninskega davka, mesta pa ga morajo plačevati, ako imajo 20.000 prebivalcev. Ko je šlo za volilno pravico, so liberalci neprenehoma povdarjali, da omenjeni kraji niso vasi, da so v pravem pomenu besede mesta, in še velika mesta, da se morajo toraj izločiti iz kmečkih skupin in predstaviti v skupino mest in trgov. To se je zgodilo. Dosledno bi se moralo toraj tudi gledé vžitnine s temi kraji ravnati, kakor z mesti in bi se morale mitnice s sedanjih mest premakniti pred te vasi s 60.000 do 80.000 prebivalcev. Ako morajo veliko manjša in revnejša mesta samo zato, ker imajo prilično 20.000 prebivalcev, plačevati vžitnino, zakaj bi je ne plačevali ti kraji, ki so tri- in štirikrat toliki in so deležni vseh dobrot glavnega mesta?

V današnji seji bila je razprava o soli, o kateri je poročal dr. Tonkli, in pri kateri so se čule navadne tožbe o pomanjkanji soli za živino. Siegl je priporočal vladi, da naj se izdeluje več vrst soli, dražjih in cenejših. Pscheiden je povdarjal važnost živinoreje in potrebo soli v ta namen, ki je pa po sedanji ceni predraga za živinorejca. Še za kuho si jo ljudje vsled dragine kupujejo po funtih, kako bi jo mogli kupovati na cente za svojo živino? Vlada bi nič ne zgubila, ko bi solno ceno znižala, ker bi je pa toliko več prodala.

Türk je tudi priporočal znižanje solne cene za živino ali rekel je, da se vendar z živino ne sme bolj milostljivo ravnati, kakor s človekom, zato bi bilo prav, ceno soli tudi za ubožne ljudi znižati. Nekaj enakega je priporočal Ozarkiewicz. Poročevalec dr. Tonkli je v svojem konečnem govoru zavračal Mengerja, ki mu je očital, da poročilo ni natančno sestavil, ter je s številkami dokazoval, kar trdi v svojem poročilu. Tudi je omenjal, da se med našo in ogersko vlado vrše obravnave zaradi ceneje soli za živino.

Pri loteriji se je letos že v štiriindvajseto oglašil dr. Roser in vladi naročal, da naj odpravi to grdobijo, ki odira najrevnejše ljudi. V svojem govoru tudi smešnic ni pozabil. Pričenjal je omenjati silne zgube, ki je zadela finančno ministerstvo in loterijske babe z zaporom znanega profesorja Orlice, ki

je s svojim preroškim duhom pospeševal avstrijske finance. (Veselosť.)

Ali vstal je drug še večji prerok, kteremu se nekdo zahvaljuje: Le po Vašem izvrstnem računstvu mi je bilo mogoče dobiti tri terne po 14.000 gld. in 19 tern po 4000 gld. Hvala Ti, veliki mojster, ki naj Te Bog še dolgo ohrani! (Živahna veselost.) Ta mož se piše Feher in stanuje v Budapešti v Deakovih ulicah št. 3. (Nova veselost.) Roser je dalje omenjal izrekov imenitnih mož o loteriji; Bismark je rekel: Tega mora biti konec; loterija je sramota za Nemčijo, je pravo rokovernjaško gospodarstvo. Cavour je loterijo imenoval naklado na brezumnost (velika veselost), in dr. Julijan Dunajevski, nekdanj profesor narodnega gospodarstva v Krakovu, je loterijo imenoval najbolj zaničljivo in najnenavnejšo igro. (Živahna veselost in klici: ni mar to g. finančni minister?) Pač je. (Velika veselost.) Jokai pravi, da človeku, ki v loteriji zadene, osoda nekako govori: Glej, osel, drugače ti nisem mogla pomagati. (Burna veselost.) Bavarska dežela je odpravila loterijo, ki ji je donasala 4 milijone goldinarjev, to bi morala tudi Avstrija storiti. Kar ji odide, bi lahko pridobila pri davku na žganje. Toda še tega ne stori, da bi bile ob nedeljah loterije, žganjarije in trafike zaprte, in čudi se, da še nobeden izmed duhovnih poslancev tega ni predlagal. Konečno je predlagal resolucijo, ki vladi naroča, da naj odpravi malo loterijo, dotlej pa zakuže, da naj bodo loterije zaprte vsaj ob nedeljah. Ravno v tem smislu je govoril tudi poslanec Türk, ki je rekel, da je zastonj ljudem priporočati varčnost, dokler loterija najrevnejše ljudi zapeljuje, da svoj trdi zaslužek zastavljajo.

Tudi mitnice so provzročile nekoliko navadnih govorov, v katerih se vladi priporoča odprava mitnie, zlasti odprava mostnin. V tem smislu so govorili: Stöhr, Plass in Fiegl. Ministerijalni svetnik Schuk je rekel, da vlada ne more pogrešati teh dohodkov in da bi jih bilo treba iskati kje drugje, ko bi se odpravile mitnice, ki donasajo 1.300.000 gld. na leto; mostnine pa donasajo 600.000 gld. Ko bi se te odpravile, bi bilo toraj treba mitnino za polovico povikšati; sicer pa si bode vlada prizadevala primerno preostrojiti pobiranje mitnine in si je v ta

LISTEK.

Raziskavanje.

II.

„Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae“, tako se pričinja prvi verz. Beseda callidior je pomenljiva. Če se o kom ne more povedati nobena boljša lastnost, nego zvitost, potem, no potem že strinja v sebi lepe sposobnosti za — agenta. „Pa tudi kača je bila zvitejša“, pravi sv. pismo. Iz tega sklepamo, da je bilo tedaj marsikaj zvitega na zemlji in med temi zvitimi je bila kača samo zvitejša. Prav tako je zdaj na svetu. Zvitih ljudi, prekanjencev je neprimerno veliko (sevéda še več je takih, ki bi bili radi zviti), a izmed teh je le smétana dobra — za agente. Ta kača ima toraj že takoj v prvih besedah izražen ves značaj popolnega agenta. Da se pa ne zapletem v kake nepotrebne tožbe zaradi razžaljenja časti, raziskujem dalje.

Kača pravi po sv. pismu ženi: „Zakaj vama je zapovedal Bog, da ne jéjta od vsakega drevesa v raji?“ — Hm, to je pa že sumljivo. Ker brez uvoda, da, brez vsakršnega dolžnega pozdravljenja — pa tako vprašanje! Tako pričnó k večjemu kak preiskovalen sodnik z novodošlim neprostovoljnim gostom svojim govorico. Pomislite vendar — z besedico „zakaj“. —

To že ni po agentski! Agent prišedši lepo pozdravi, sname svoj cilinder z glave, vleče rokavice s svojih nežnih rok, da se mu na belih prstih zabliškajo zlati prstani; med tem pa se lepo opravičuje, da se usoja in predrzue itd. itd., kar vam ni treba popisovati; saj se tako zadržanje lahko bere v vsaki knjigi za priuk olike, vidi pa, sevéda ne tako popolno, za vsakim voglom. To je lepo, to je olikano! — To toraj govori proti moji trditvi, toda ta ugovor je le dozdeven! Pomisliti se mora: 1. Eva ni tedaj še nosila svitlo-leskečih čevlčkov. 2. Tudi rokavic še ni imela. 3. Knjiga „Olikani Slovenec“ tedaj še ni zagledala belega dné. 4. Bila sta še samo dva človeka na svetu, in še ni bilo

razločka med „olikanec“ in „neolikanec“. Pomisliti se mora nadalje, da se tudi naši agentje drugače obnašajo proti gospodu s cilindrom in drugače proti kmetu.

Ti vzroki toraj popolnoma uničijo omenjeni ugovor. Stavek, ki ga je izrekla kača, ima pa sicer vse lastnosti, ktere mora imeti dober uvod pravega agenta. Stavek je splošen in izraža neko začudenje in zraven tudi odkrito usmiljenje in voljo pomagati. „Zakaj vama je prepovedal Bog, zakaj neki — hm, tega si jaz ne morem razlagati; to je čudno; da ne jéjta, vama je rekel; o bora reveža; še jesti ne smeta! Ljuba moja Eva, kar na obrazu ti berem, da bi rada pomoči dobila. Kaj ne, da bi je rada?“ To je razpored misli, ktere so izražene v omenjenem stavku. Vrejene so tako mojstersko, da jih more tako sestaviti le izučen, vajen agent! In prepričan sem, da s primernim povdankom, agentsko-mojstersko govorjene, niso mogle ostati brez učinka.

Da se to ložje spozná, presadimo jih v naše navadno življenje! Prizorišče bodi prodajalnica na

namen že poskrbela potrebne poizvedbe od deželnih vlad in deželnih odborov.

Pri punciiranju je Kreuzig priporočal, da naj se poduradi za punciiranje napravijo po glavnih mestih; pri žganju je Proskovec zahteval prevstroj davka za točenje in je v posnemanje priporočal sklepe moravskega deželnega zbora.

Pri državnih poslopih se je W r a b e c hudoval nad tabakarnico v devetem Dunajskem okraju in je zahteval, da naj se prestavi kam drugam in sedanjí prostor razdeli za stavbo hiš, pri dvorni tiskarni pa je omenjal, da se tam ne brigajo za postave, da nedelj ne praznujejo, da morajo delavci cele noči delati itd.

Sekijski načelnik Possaner je rekel, da so mu te tožbe nekega časnika znane, ali vlada se s časniki ne mara puliti, pač pa v zbornici prečita ukaz, ki državni tiskarni naroča, da se ima strogo ravnati po določbah obrtniškega zakona in ob nedeljah vse delo opustiti.

Pri kovanju denarjev priporočal je Tausche, da naj se kuje denar po pol goldinarja veljave in da naj se nakuje več drobiža, zlasti polkrajcarjev. Sekijski načelnik Niebauer je pa omenjal, da se ljudje branijo polkrajcarjev in da jih je komaj za 11.000 gl. med ljudmi, dasi se jih je nakovalo za 32.000 gl. Zatem so bile vse omenjene točke sprejete in s tem dovršeno finančno ministerstvo.

V petek se prične razprava o trgovinskem ministerstvu in o železnicah. Izmed naših poslancev bo pri tej priliki govoril poslanec Pfeifer o dolenjski železnici.

Razni odseki

so danes zborovali. Šolski odsek se je sošel precej po glavni seji in je brez premembe pritrdil sklepu gospodske zbornice gledé starosti za vstop na gimnazije. Tudi je razdelil več peticij, resolucijo poslanca Kluna pa v poročanje izročil poslancu Jahnu.

Obrtniški odsek se je sošel zvečer ob 7. uri in je rešil zakon gledé bolnišnih blagajnic za delavce, ki ga je gospodska zbornica v nekterih zadevah spremenila. Odsek je pritrdil tem spremembam, samo gledé § 42. in 49. ostal je pri prvotnem sklepu poslaniške zbornice.

Budgetni odsek je rešil novi zakon o poštnih hranilnicah izvzemši dva paragrafa. Obrtniški odsek je zboroval do devetih, budgetni do desetih zvečer.

Govor poslanca Kluna

v državnem zboru 10. t. m.

(Dalje.)

Slovanski prebivalci niso tako srečni in tū je tudi vzrok, da so v omiki zaostali za nemškim narodom. Mnogi še sedaj nimajo nobene ljudske šole na podlagi materinega jezika, ker jim šolske oblasti niso tako postrežljive, kakor je národna deželna šolska oblast v Ljubljani proti nemškim prebivalcem (Prav res! na desnici.)

Nedavno smo slišali v odgovoru na neko interpelacijo, kako trdovratno se brani nemška občina Litomeriška, za 160 čeških otrok ustanoviti češko šolo. Tudi se še živo spominjamo, kake demonstra-

cije so se vršile pri deželni šolski oblasti na Nižje-Avstrijskem, in koliko se je bilo treba bojevati, da se je na Dunaji ustanovila češka šola za posebno veliko število čeških otrok.

V Trstu je okoli 1400 slovenskih starišev poslalo prošnjo mestnemu zboru, da jim ustanovi za slovenske otroke slovensko šolo. Toda mestni zbor v Trstu se še toliko ni potrudil, da bi se posvetoval o prošnji, prešel je o nji kar na dnevni red.

Prosilci so se pozneje obrnili do cesarskega namestništva v Trstu; a minuli ste skoraj že dve leti (Čujte, čujte! na desnici), namestništvo pa še sedaj ni odgovorilo, ne povoljno, ne nepovoljno na prošnjo 1400 slovenskih starišev. (Čujte, čujte! na desnici.)

Kako bi grmeli gospodje na oni (levi) strani visoke zbornice, ko bi se kaj enacega prigodilo nemškim prebivalcem v Pragi ali v katerem drugem češkem mestu, ako bi se predrznil cesarski namestnik na Češkem, da ne bi odgovoril na tako opravičeno prošnjo toliko časa! (Prav res! na desnici.)

Jako značilen je tudi ta-le slučaj: Mestni zbor Ljubljanski je sklenil pred nekterimi leti, da mora biti v mestnih ljudskih šolah podučni jezik slovenski kot materini jezik otrok; nemški jezik naj se podučuje kot obligaten predmet od tretjega razreda naprej.

Deželni šolski svēt je potrdil ta sklep, visoko ministerstvo pa je to določbo potrdilo z izrečno opombo, da se mora za otroke nemške narodnosti ustanoviti posebna šola z nemškim podučnim jezikom.

Tako je visoka vlada stavila pogoj, da dobé nemški otroci svojo pravico, ako hoče slovensko prebivalstvo brez prikrajšanja doseči v postavi zagotovljeno pravico, da se s potrebnimi sredstvi izobražuje v svojem materinem jeziku. Prej bi moralo nad 3000 slovenskih otrok biti brez poduka v materinem jeziku, kakor nekaj dvanajsteric otrok nemške narodnosti.

Mi se ne protivimo tej v resnici očetovski ljubezni šolskih oblasti do nemških otrok, ta ljubezen je lepa in hvalevredna; prositi pa vendar smemo, da ravno tako vestno skrbé tudi za slovansko prebivalstvo.

Žalibog ni vedno takó! Visoka vlada vestno skrbí, da ima 25.000 nemških prebivalcev na Kranjskem primerno število zastopnikov pri deželni šolski oblasti, 400.000 Slovencev in dobra tretjina koroškega prebivalstva, ki je slovenska, nimajo v dotičnih deželnih šolskih svētih nobenih zastopnikov (Čujte! na desnici), toraj tudi ne morejo vplivati na šolske razmere. Zadovoljni morajo biti s tem, kar jim dovolijo národní politični nasprotniki, ki zlorabijo ljudsko šolo za svoje politične in nemško-narodne namene. Njihov namen pa ni, da se prebivalci podučujejo v ljudskih šolah v potrebnih osnovnih naukih, marveč da se jim nemščina vtepa v glavo. Po tem so vrejene tudi vse šolske knjige in šolski načrti.

Pred sabo imam učni načrt za dvorazredne ljudske šole na Štajarskem, ki je bil določen z odlokom c. k. deželnega šolskega svēta dné 16. oktobra 1884, št. 5167. V tem načrtu je odločenih šest ur v tednu za podučni jezik. Ta pa je, kakor naravno, v nemških krajih nemški, v slovenskih moral bi biti slovenski. Šest ur bi zadostovalo za materini jezik, ko bi bil tudi v drugih predmetih izključljivo podučni

jezik. Toda godí se to le v nemških krajih in pri nemških otrocih. Ti se podučujejo v vseh predmetih v materinem jeziku, ki je vrh tega še po šest ur na teden poseben učni predmet. Ni čudo, če otroci primeroma dobro napredujejo, ker je ljudska šola dobro vrejena, in si pridobé za življenje potrebnih vednosti. Drugače pa je v slovenskih krajih. Tukaj se morajo otroci poleg svojega slovenskega materinega jezika učiti še nemškega. Ker pa v naučnem načrtu ni zapisan poduk drugega, v tem slučaju nemškega jezika, morajo učitelji za ta poduk potrebne ure tako rekoč ukrasti drugim predmetom. Izpustiti ga ne smejo, ker je šolska oblast zapovedala za vsak razred potrebne šolske knjige, ki se morajo rabiti; med njimi je tudi učna knjiga nemškega jezika. Gotovo pa je več predmetov, ki bi se lahko omejili brez škode; toda gorjé učitelju, ko bi le nekoliko prikrajšal tak predmet. Nadzorniki bi trdili, da učitelj zanemarja dotični predmet; vsled tega bi ga na višjem mestu popisali kot malo sposobnega in porabljivega učitelja in bi po tem tudi z njim ravnali.

Kje naj toraj dobi učitelj potrebni čas za nemški poduk? Pri imenovanju nadzornikov so v prejšnjem času — v nekterih slučajih še sedaj — največ gledali na njihovo politično strankarstvo, ne pa na sposobnost, in ti nadzorniki posebno skrbé, da kolikor mogoče omejé poduk vsakega drugega jezika, da le nemščini pridobé popolno veljavo. To namero pa so učitelji hitro zapazili, in ker so tudi slabi ljudje in so spoznali, da šolski nadzorniki dobitljivo odpuščajo vse druge napake onim učiteljem, ki na stroške materinega jezika podučujejo s posebno pridnostjo v nemškem jeziku: zato jih je premagala skušnjava, da so za nemščino jemali onih šest ur v tednu, ki so določene v naučnem načrtu za podučni jezik, akoravno so bili prepričani, da vsled tega trpi pravi strokovni poduk.

Ker učenci pri vstopu v šolo ne prinesó seboj nobenih vednosti v nemškem jeziku in se ga zunaj šole tudi ne učé, zato je nemščina za te šole najtežji predmet. Ni li čudno, da skoraj neumljivo, ker je deželna šolska oblast na Štajarskem najtežji predmet popolnem izpustila iz učnega načrta in vendar posebno strogo tirjala od učiteljev poduk v nemščini, kakor dokazuje poročilo nekega šolskega nadzornika na spodnjem Štajarskem. Da sem natančen, prebral bom z dovoljenjem gospoda predsednika poročilo in druge opazke. Tū se glasi (bere): „Gledé poduka v nemščini moram z obžalovanjem trditi, da se premalo nanj ozirajo. Z vso odločnostjo se mora tirjati, da morajo otroci ne le brati, marveč tudi pravilno se izraževati pismeno in ustno, kedar izstopijo iz šole. S tem podukom se mora začeti najpozneje v tretjem šolskem letu, najmanj po dve uri na teden; pa tudi pri drugih predmetih treba se je ozirati na nemščino. Ne ravno male težave mora učitelj premagati z razumnostjo, pedagogičnim taktom in dobro voljo.

Tem tirjavam pa do sedaj niso mogli zadostiti tudi najmarljiveji učitelji in posebno ne na enorazrednih ljudskih šolah, akoravno so razumni, takti in imajo dobro voljo. Ta učni namen se more na ljudskih šolah, kjer je materini ob enem podučni jezik, z največjim trdom doseči, če se vestno porabijo vse določene ure za poduk in če šola nima drugih zaprek, kakoršne so na šolah z enim jezikom. Če se pa morajo za podučni jezik določene ure deliti za dva jezika, potem se ne more doseči učni

kmetih. Osebi kmečki štacunar in — agent, ki po običajnem in že omenjenem pozdravljenju in oddaljenem uvodu tako-le govori:

„O lepa štacunica to; lepa, gospod Repék! Mojstersko vrejena! A — a — prav popolnoma mestno bi bila napravljena, samo — nekaj jej manjka. Poglejte no, gospod Repék, saj nimate skoraj nič Frankovih cikorij. No, tega vam je treba kot ribi vode. Jaz se kar čudim, da že sami niste na to prišli. Frankovih cikorij — samo tisto bore poličico in nič več. O brez njih ne morete biti! Na vašem mestu bi zato najprej skrbel; to bi bilo prvo. Gospod Repék, blagorodni gospod Repék, ki imate vendar tako nedosegljivo zmožnost za štacunske stvari, — Frankovih cikorij vam pa manjka; prepričan sem, da o tem ne dvomite več.“

Táko je modérno govorjenje. Če izpustimo „gospod Repék“, ali pa če mesto tega v prej omenjeni govor vrinemo „gospá Eva“, potem imamo po priliki eno in isto razporedbo. Ker je raziskavanja prva lastnost, da mora biti popularno, povdarjam še bistven razloček, da je v prvem slučaju šlo za

sadje, v drugem pa le za nekako popačeno, ponarejeno sadje — za cikorijo; če se toraj na drugo ne oziramo, je v prvem slučaju blago poštenejše, nego v drugem; to nam priča, da se sicer oblika in nastop agentov vedno bolj olikuje, vedno boljša, da se pa to, kar nam ponujajo, od dné do dné slabša.

Eva sevéda izraža še nekaj pomislov, kakor gotovo tudi gospod Repék po prvih besedah ni še celó tako prepričan, kot misli gospod agent. Pa pustimo gospoda Repka pri miru; ostanimo pri Evi. Ves njen ugovor se dá izraziti v stavku: „Bi že bilo res, kakor praviš,* a predrago je, predrago!“ — Ta ugovor mora tudi še dandanes vsak agent pobijati. In vspeh njegovega delovanja je večinoma odvisen od spretnosti, kako to pobija. Kača ga pobija z jako radikalnim sredstvom — z lažjo. (Mimogredé povém, da se je ta metoda pobijanja omenjenega in tudi drugih ugovorov do današnjih dni ohranila.) Na Evine besede kar na kratko izjavi

*) V tisti srečni, brezrokavični — „nepošterkani“ dóbi so se ljudje z vsemi, tudi z agenti tikali.

svojo trditev, kratko in krepko in brez posebnega dokazovanja. „Ni res, kar praviš“ in „ni res“ povdarja. V izvirniku se je kačin odgovor kaj krepko slišal: „Lo-mót tēmutún“ — prosto poslovenjeno: „náká, ni takó!“ Toraj laž — „nedokazana“ laž. (Dandanes smo prišli tako daleč, da se marsiktera laž dokazuje in da se tudi pri nektere vrste ljudéh dá dokazati.) In vendar vpliva! O koliko „nedokazanih“ laži dela tudi v našem času „furore“! — In koliko Ev (skoraj še več Adamov) je, ki jim verujejo! — To — per parenthesin! — Kača izgovorivši laž, ne utihne, marveč dá jej neko ozadje, nekako podlago v petem verzu. Čudom pa se moramo čuditi, da je ta podlaga — verska. Orjaška resnica se nam iz tega razvije. Nekdaj so tudi lagali, a lagali so — na verski podlagi, sicer bi še ljudstvo poslušati ne hotlo. Sedaj pa se laže — brez verske podlage. Ljudje so tudi v tem obziru precéj bolj „olikani“, kakor so bili njih predniki. Tudi agentje lažejo — brez verske podlage!

Raziskavanje o kači bodi s tem končano! Jasno

namen ne v tem ne v onem jeziku, pač pa je na škodi strokovni poduk. V najnovejšem času je deželna šolska oblast na Štajarskem bolj določno in natančno pokazala svoje namene.

V današnji „Deutsche Ztg.“ našel sem dopis s spodnjega Štajarskega, kjer se glasi (bere): „Štajarski deželni šolski svet resno namerava, bolj se ozirati na nemški poduk v ljudski šoli na spodnjem Štajarskem, kar je sklenila nemška večina deželnega zbora; to razvidimo iz tega, da je deželni odbor v zadnji seji potrdil več sklepov deželnega šolskega sveta. Ti sklepi se tičejo nemškega poduka v ljudskih šolah večinoma slovenskega okraja Brežiškega na jugovzhodnem Štajarskem, na korist slovenskih prebivalcev, ki dobro presojajo važnost nemškega jezika in ne verujejo listom slovenskih „prvakov“, da nemščina ni potrebna. Na četverorazrednih ljudskih šolah podučevala se bo nemščina po tri ure na teden v drugi polovici prvega šolskega leta, v drugih razredih po pet ur na teden in v četrtem razredu bo nemščina podučni jezik za zemljepisje, računstvo in telovadbo.“ (Dalje prih.)

Govor poslanca prof. Šukljeja

v državnem zboru dne 9. maja.

(Dalje.)

Gospôda moja, to ste sami rekli v tisti šolski postavi z dne 14. maja 1869, na katero se je tu in tam tudi že dr. Weitlof sklicaval in ob katero vedno bijete, kot na najlepši zvon vašega postavodajnega liva iz tiste dôle, katero je dr. Weitlof imenoval dôle „epohalnega napredka“) v postavodajstvu za ljudske šole! V § 1. pravite jako določno: ljudska šola naj razvija duševno delavnost pri otroku. Prav je tako, gospôda moja, v ljudski šoli naj se otrok že uči misliti, v ljudski šoli naj že zamore razne vtise in prikazni po sintetični duševni delavnosti združevati v pojemske jednote. Ali res mislite, da bi bilo to mogoče na podlagi drugega kakor materinega jezika? Ali se Vam ne zdi velika ovira, če se prezgodaj prične s podukom tujega jezika? Ali se Vam ne zdi to jako veljavna poskušnja, katero je povsod, kjer se je lotijo, treba plačati z duševno zanemarjenostjo mladine? (Prav res! na desni.)

Vendar stojte! Tu se mi je zopet bati, da se mi oglasi dr. Weitlof in z njim v zvezi morda tudi dr. Ausserer, rekoč: „Novoslovenščina je popolnoma različna od jezika, ki ga Slovenci poznajo, umejo in govoré!“ Prav tako trditev slišali smo nedavno tukaj in ta trditev je Vam tako grozna in čudna, da je g. poslanec Tonner izrekel željo, da bi si kakega takega vzornega Slovenca, kakor ga je Mariborski poslanec opisal, rad prav od blizu ogledal.

Žal mi je, da tej popolnoma opravičeni zahtevi nikakor ne morem vstreči, če tudi si laskam, da poznam prav dobro svojo domovino. Prepotoval sem vse kraje, koder Slovenci prebivajo, mnogo sem občeval s kmeti, velikokrat sem govoril javno pri slavnostih, skupščinah itd. in to ne le na Kranjskem, temveč tudi na Štajarskem in Primorskem, toda nikdar nisem slišal, da bi bil kdo rekel, da me ni

*) V pomnoženji števila šol, da; a epohalni napredek v šolah pa še nekaj drugega tirja, ali tega pa ni bilo in tudi še dandanes ni; zaradi tega pa vedno popravljanje, vedne poskušnje brez uspeha. Vredn.

je menda vsakemu, da je v tretjem poglavju „geneze“ (prve Mojzesove knjige) postanek agentov določno izražen. Kača je bila prvi — agent. Tej živali bi še sedaj lahko primerjali v prenešenem pomenu agente. Tudi dandanes so agentje še z večino kače. Toda o tem prihodnjič! Za sedaj le še nekaj za razlagatelje in za slikarje, ki slikajo sveto-pisemske dogodke. Usojam se na podlagi svojega raziskavanja trditi: a) Dozdevno verjetno je, da se je agent v raji prikazal v postavi navadnega židovskega agenta (beseda „kača“ se mora seveda razlagati prav). b) Zato naj se tudi takó slika. — Še nekaj „pro domo“, gledé knjige, kjer se nahaja tisto tretje poglavje. Častitim bralcem se moram namreč predstaviti kot človek, ki ima še brez števila predsodkov. Tako n. pr. še vkljub korenite razprave „o starosti človeškega rodú“, vkljub še bolj korenito pisanega učenjaškega dela slovenskega: „Vera in pamet“ in vkljub marsiktere druge korenitosti verujem še v sveto pismo in verujem, da je to pismo — sveto!

razumel, če tudi Vam slovenski književni jezik prav tako dobro ali slabo govorim, kakor nemščino. Če pa dr. Ausserer misli, da med Nemci ni razlike med dijalektom in književnim jezikom, ali če nas s to razliko dražiti ali smešiti hoče, jako se moti. Razlika med dijalektom in književnim jezikom je v nemščini še zdatno večja, kakor pri nas. Da se bote o tem prepričali, povedal bom dr. Weitlofu, ki se prav posebno za Kočevje in Kočevanje zanima, mično dogodbico, katero sem ondi sam doživel. Bilo je leta 1875 in v Novem mestu smo imeli porotno obravnavo pri sodniji, pri kateri je bila za pričo tudi Kočevarica, ki ni umela ne slovenskega, ne nemškega književnega jezika. Jako gladko ji je tekel v Kočevskem dijalektu jezik, ko je jela predsedniku na vprašanja odgovarjati. Mi smo poslušali z največjo pazljivostjo, ter smo se jeli spogledavati, kajti nihče, kolikor je nas bilo, ni je niti besedice razumel. Predsednik je vprašanja ponovil — toda vspeh je bil negativen. Gospôda moja, sam ne vem, kaj bi bil sodni dvor storil, če bi ne bilo med porotniki slučajno moža, ki je svoje dni po Kočevskem veliko s konji barantal. Ta je vstal in se je ponudil za tolmača, rekoč: Priča to in to pravi.

Recimo, da bi bil dr. Weitlof ali pa dr. Ausserer pri tej obravnavi navzoč. Zdi se mi, da bi se mu bilo prav tako slabo godilo, kakor meni. Ali bi bila tu opravičena trditev, da je nova književna nemščina od ljudske govorice tolikanj različna, da je narod niti ne razume ne? Vidite, s tako logiko nas hočete vgnati! (Prav dobro! na desni.) Sploh se pa čudim, da mož, kakor je dr. Weitlof, ki že toliko let sedi v deželnem šolskem svetu dolenje avstrijskem, ne pozná glavnega načela elementarnega pojma pedagogike. (Veselosť na desni.) Ali mu res ni znano, da ima ravno ljudska šola nalog, narod s književnim jezikom soznati. (Prav res! na desni.) Jako sloveč nemšk pedagog, ktereга zdatno bolj cenim, kakor dr. Weitlofa (veselosť na desni) — Karol Kehr je ta mož — ta elementarna načela v kratkih, lapidarnih besedah (kakor v kamen vsekanih) izraža rekoč: Pridobitev književnega jezika je in mora biti glavno načelo pri poduku jezikov. Književni jezik si mora toraj tudi mladina še le pridobiti. Bodite toraj, gospôda moja, tudi zadosti pošteni, ter dajte stavku te nemške avtoritete tudi pri nas in v naših razmerah veljavo! (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. maja.

Notranje dežele.

Zadnjič smo sporočili, da bo morda razpuščen *moravski* deželni zbor, in razpisane nove volitve. Kakor pa se čuje iz merodajnih krogov, dotično poročilo ni resnično. Tudi ko bi vlada ne podpirala Nemcev v velikem posestvu, ne dobili bi Čehi v zboru večine.

„Národní Listy“ so zadnji čas napadali vodjo *češkega* kluba, dr. Riegerja, in delovanje večine čeških poslancev v državnem zboru. Nek ud češkega kluba je nedavno naznanjal „Národním Listom“, kar se je obravnavalo v klubovih tajnih sejah. Zato je večina češkega kluba razglasila svoje obžalovanje nedostojnega ravnanja dotičnega uda in ob enem povdarja vsestranske zasluge dr. Riegra, ki že nad štirideset let deluje za svoj narod. Z Dunaja se že poroča, da se je razdelil češki klub. Izstopilo je do sedaj pet Mladočehov: dr. Edvard Grégr, grof Kaunic, dr. Engel, Adámek in Veselý. Vodja Mladočehov, dr. Trojan, ostane morda pri staročeškem klubu.

Slovaki se letos ne bodo vdeležili volitev v državni zbor, ker pri sedanjih razmerah ne pričakujejo nobenih uspehov.

Ogerska gorenja zbornica je sprejela kvotno postavo.

Vnanje države.

Iz Cetinja se poroča, da odide *črnogorski* knez z družino v Baden pri Dunaji.

Iz *srbskih* vladnih krogov je prinesla „Pol. Corr.“ poročilo, da niso politična ali finančna vprašanja bila povod zadnji ministerski krizi, temveč le neznatna osebna nasprotja. Kralj in njegovi prijatelji drže se le trezne realne politike. — To poročilo zdi se nam jako neverjetno, ker zadnji dogodki v Srbiji dokazujejo ravno nasprotno. — Iz Belega grada je prinesla „W. Allg. Ztg.“ vest, da se bo dosedanje ministerstvo preustrojilo. V novi kabinet bi vstopila „radikalna vodja“ Teodorović in Milošević, in Rakić, vodja opozicijske naprednjaške stranke. Če se uresniči ta vest, ministerstvo bi se ne preustrojilo, ker Teodorović že davno ni več radikalni vodja. Pokoril se je vladi ter imel kot agent v

Bolgariji dobro službo. — „Branik“ trdi, da ne ostane več dolgo sedanje Garašaninovo ministerstvo. Srbska vnanja politika se bo predrugačila. Potovanje kraljice Natalije v Krim je politične važnosti.

Bolgarska regenta Živkov in Mutkurov prišla sta v Varno, Štambulov je ostal v Ruščuku. — „Mos. Vjedomosti“ pišejo, da se Bolgari nagibljejo na rusko stran. Poveljnik v Vidinu je z carinskimi in poštними uradniki obiskal ruski parnik „Olga“, kjer so jih prijazno vsprejeli in pogostili. Nato je prišel ruski poveljnik ladije v Vidin, kjer so napivali ruskemu caru, ruskemu in bolgarskemu narodu. Isti list poroča o nemirih v Trnovi, da so se zbrali prebivalci bližnjih vasi in drli v mesto, kjer so se sprijeli z vojaki. Palo je neki do 300 oseb. Narodni straži v Lompalanki vzeli so orožje. Davke na grozdje pobrali so že za polu leta naprej. Če se bode vse to potrdilo ali ne, moramo počakati.

Iz Varšave poroča „Polit. Corr.“, da nekteri *ruski* krogi želé Moskvo kot prestolnico ruske države, ker bi bil tukaj car varnejši pred nihilisti. Kakor se govori, sprožil je to misel Katkov sam pri caru. Nabirajo se neki že podpisani za dotično prošnjo na cara. — Katkov je obolel; zdravniki upajo, da bolezen ni nevarna.

„Ruski Kurjer“ piše o *rusko-francoski* zvezi: V Parizu je vzbudila vest veliko veselje. Še nikoli niso tukaj tako slovesno in navdušeno vsprejemali Ruse, kakor zadnje dni. Vsi politični krogi v Parizu zeló prijazno občujejo z Rusi. Pravijo, da je rusko poslaništvo že dobilo navode za rusko-francosko zvezo.

Francoska zbornica je 17. maja sklenila, da se predlog budgetne komisije vrne vladi, ki naj še zniža državne stroške. Finančni minister Dauphin je zagovarjal svoj budgetni načrt, ki se bliža ravnotežju. Načelnik budgetni komisiji, Rouvier, pa je priporočal predlog komisije ter opomnil vlado na njeno obljubo, da ne bo zahtevala posojila, niti novih davkov. Ministerski predsednik Goblet ugovarja, češ, da je nemogoče doseči ravnotežje brez novih davkov. V predlogu komisije tiči kal razpora med zbornico in vlado. Če zbornica zavrne budget, prevzeti bo moralo vlado novo ministerstvo. Ministerstvo je storilo svojo dolžnost v notranji in vnanji politiki, čemu mu je treba odreči budget? Ministru so ugovarjali od mnogih strani. Poslanec Anatole de la Forge nasvetuje: Zbornica preide na dnevni red, ker upa, da bo vlada varčna in dosegla ravnotežje v budgetu. Ta nasvêt, s katerim je bila vlada zadovoljna, zavrgla je zbornica z 275 proti 257 glasovom. Goblet je še isti večer izročil Grevyju ostavko ministerstva. Kot novi ministri se imenujejo v prvi vrsti Freycinet, Boulanger in Clémenceau. — Že nad deset let so francoske vlade brez izjeme delale nove dolgove. Sedaj so blagajnice prazne, dolgovi veliki, še večji pa stroški. Budgetna komisija in zbornica želita, da bi sedanje ministerstvo kar naenkrat doseglo ravnotežje med dohodki in stroški. Tega ministerstvo v kratkih mesecih gotovo ne more storiti. — Radikalei in intransigenti zahtevajo, da mora biti v novem ministerstvu zopet general Boulanger. Tako se bo republika počasi prelevila v nasilno vladarstvo z Boulangerom na čelu. — Znani Schnaebele je prestavljen v Laon; na njegovo mesto v Pagny pride Alzačan Ritter.

V *Belgiji* se vedno bolj širi nemir med delavci. Guvernér v Hennegau je razglasil oklic: Delavci so sicer pričeli delati, vendar vodje nagovarjajo delavce, naj ustavijo delo. Oblasti pa bodo storile svojo dolžnost ter kaznovale nemirneže; vzdržati se morata red in mir. — V Monsu so vojaki in žandarmerija zaseli več krajev, kjer se puntajo delavci. V Sars-Longchampsu je ustavilo delo 2000 delavcev. Zeleznice so tako vrejene, da vsako uro lahko prepeljajo 5000 vojakov, kamor je treba. Nektera poročila pa se ne vjemajo. Tako poroča „Cerr. B.“, da so vojaki prišli v Charleroi, da pomirijo delavce. „N. Fr. Pr.“ pa poroča, da so skoraj vsi delavci pričeli delo, in da ni nobene posebne nevarnosti. — V Bruselji so pripravljene na odhod vsi vojaki. V Lacroyeru so se sprijeli delavci z žandarmerijo; dva delavca sta usmrtena. V Marchiendu poskusili so delavci razstreliti most z dinamitom.

Angleška gorenja zbornica je vsprejela dvajset paragrafov irske zemljiške postave. — Vrhovni poveljnik angleške armade v Egiptu, general Stephenson, prišel je v London in se skoraj gotovo več ne vrne v Egipt. — Anglija in Turčija ste se dogovorili, da angleška armada zapusti Egipt leta 1891. Vrhovno poveljništvo armade pa obdrže Angleži.

„Moskovskim Vjedomostim“ piše dopisnik iz *Carigrada*: Turčija se prišteva evropskemu koncertu. Da si ohrani svoje stališče v areopagu evropskih držav, ni se ji treba naslanjati na to ali ono državo, na to ali ono skupino držav. Ako politične zmešnjave prisilijo Turčijo, da opusti nevtralnost, lahko se zveže z drugimi državami. Turčija pa popusti nevtralnost le v skrajni sili, ker prijateljske razmere z vsemi državami. to je prava politika, ki ugaja turškim koristim, akoravno smé nadaljevati svojo lastno politiko, kakor vse druge države. Sedanja njena politika je ta, da ohrani z vsemi državami prijateljske razmere. Trudi se, da se ničesa ne zgodi brez njenega sodelovanja, kar vpliva na evropsko politiko. Turčija dela na to, da zabrani evropsko vojsko. Ako pa se uname vojska, skrbela bo Turčija, da jo odvrne od svojih dežel. Mi ne moremo sklepati posebnih pogódeb s to ali ono državo, ker bi

s tem razdvojili države. Ne potrebujemo zvez, ki dajejo povod vojski, temveč hočemo ostati v prijateljskih razmerah z vsemi državami. Evropejski časniki, posebno angleški, krivo presojujejo turško politiko. Kdor pa nepristansko presojuje našo politiko, mora priznati, da nam nobena država ne more očitati pomanjkanja prijateljstva ali lojalnosti. Nobenemu nismo delali sitnosti; zato so pa nekteri nevoljni, ker ne delamo sitnosti nasprotnikom te ali one države, česar pa ne moremo storiti kot nepristranski prijatelji vseh držav. V bolgarskem vprašanju se je Turčija držala in se še drži te politike. Razmere v Bolgariji so se zamotale, česar pa ni kriva Turčija. Porta noče za nobenega pobirati kovanja iz ognja.

Italijansko ministerstvo je baje sklenilo, da se Italija ne bo vdeležila razstave v Parizu. — Novi nemški zastopnik pri Kvirinalu, grof Solms, odide v kratkem iz Madrida v Berlin in pride koncem meseca v Rim.

V Rimu se govori, da namerava italijanska vlada zahtevati sto milijonov za ekspedicijo proti **Abisinem**. Gledé afrikanske politike so v Italiji dve stranki. Skoraj večina prebivalstva želi, da Italija popusti svojo kolonijalno politiko, ker ji več škoduje, kakor koristi. Druga stranka pa zahteva, naj Italija dalje prodira proti Abisiniji in obdrži dežele v severni Afriki. Tako bi si država odprla nova trgovišča in utrdila svojo veljavo. Vlada bo v zbornici sprožila to vprašanje, da spozna voljo naroda in po tem vravna svojo politiko. Ko pride general Gené v Rim, moral bo zagovarjati svoje postopanje v Masavi. Odvisno je od njegovega poročila, pride li v preiskavo, ali prevzame poveljništvo brigade.

Brzjavna poročila trdijo, da je v **Afganistanu** rod Shinvaris premagal emirovo armado. Govori se tudi, da se Rusi pomikajo proti Badakšanu in se hočejo polastiti nekega dela afganske meje. — „Standard“, glasilo sedanje angleške vlade, piše o afganskih razmerah: Kakor se poroča iz Peterburga, razšli so se, vsaj za nekaj časa, člani mejne komisije, ker se niso sporazumeli. Veriga je tako trdna, kakor njen najslabeji ud; dokler ostane le jeden del meje med Afganistanom in sosednim ozemljem nedoločen, tako dolgo ne bo rešeno mejno vprašanje. Mi ne moremo trditi, da nas žali, ker so se razbila posvetovanja. Še veselimo se, da se ne nadaljuje diplomatska komedija. Naša dežela se je zavezala po pogodbi, ktero je sklenila Gladstonejeva vlada, da varuje celokupnost emirove dežele. On pa nam je izročil vodstvo vnanjih zadev. Da se izognemo mejnim preprirom, bilo je potrebno določiti mejno črto med afganskimi deželami in ozemljem, kjer posredno ali neposredno gospodarijo Rusi. Ta poskus, da se namreč prijazno pogodimo, plačali smo drago, o čemur nam priča naša misija in še vedno „odprta knjiga“ dogodka pri Penždehu. Že nekaj časa bilo je jasno, da ruski komisarji nikakor nečejo potrditi naših nasvetov. S konferenco trčili smo le čas. Če je sploh car prej mislil odjenjati, predrugičil je v zadnjem času njegovo misel o razvoju evropejskega položaja. Toda to je njegova stvar, ne naša. Ako pa tudi sklenemo pogodbo, nobeden bi ne bil prepričan, ne v Angliji, ne v Indiji, da smo si pridobili večjo gotovost celokupnosti Afganistana, ali varnost Indije. Težava ni bila ravno v tem, da Rusijo prisilimo do obljub, temveč da se vstavi. Zanašamo se na naše orožje, ne na zemljevide ali pogodbe, da branimo svoje pravice, kakor zahtevajo naše koristi in čast. Jako ljubo bi nam bilo, ko bi se azijski oddelek v Peterburgu zavezal s slovesno pogodbo, da hoče varovati določeno mejo. Ker pa car noče odjenjati, pokazali bi malo ponosa, ko bi naša komisija še dalje časa ponižno čakala pred vratmi njegove palače. Dovolj se je že dogodilo, kar je nas onečastilo; zato nam je jako všeč, da je odpotoval sir West Ridgeway. To je znamenje, da je končana naša potrepljivost.

Iz Aten so dohajala zadnje dni poročila, da je na **Kreti** vse mirno. Toda položaj je jako kritičen, ker prebivalci so jako razburjeni. Turška vlada je poslala na otok 3000 vojakov.

Domače novice.

(Nj. Veličanstvo, presvitli cesar) je daroval za pogorelee v Godešiči 500 gld.

(Resolucija poslanca Kluna) zastran ljudskih šol v slovenskih deželah se je izročila šolskemu odseku, ki jo je v svoji seji 18. t. m. v poročanje izročil českemu poslancu in šolskemu vodji Jahnu.

(† Mihael Pavlinović.) Občinsko opraviljstvo v Makarski je 19. t. m. brzjavno naznanilo „Slov. Matice“: Žalostni javljamo crnu viest: Naša zvezda Danica pomrla. Mili zastopnik Pavlinović preminu dne 18. Sprovod 20. Javite svim rodoljubom“. — „Matica“ mu je na to brzjavila dans: Milujemo. Pokojni ostane v slavnem spominu i nam Slovencem.

V ime „Matice Slovenske“ predsednik
Josip Marn.

Izdajatelj in odgovorni vrednik Josip Jerič.

(Imenovanje.) Blagajnik pri deželni blagajnici v Ljubljani, gosp. Lovro Škofic, imenovan je kot vodja finančne deželne blagajnice v Inomostu.

(V moški kaznilnici) na Ljubljanskem Gradu imenovan je kontrolorjem gosp. Leopold Lušar, dosedanji c. kr. pristav kaznilnice v Plznu.

(Na sedem let) v hudo ječo obsojena je bila v sredo v Gradcu 61letna Neža Lekše iz Rake pri Krškem doma zarad poskušenege umora. Vrgla je 17letnemu dekletu Mariji Kren mišice v juho. Ker je bila zdravniška pomoč hitro pri rokah, so zavdani življenje rešili. Babura Neža Lekše, ki je s celim svetom in menda tudi z Bogom skregana, zavdala je pred nekaj leti že neki drugi ženski. Ker so pa dotično z več drugimi mrličji v skupni grob položili in se je hudodelstvo še le pozneje zvedelo, ni bilo nič več mogoče pravega mrliča dobiti, kar je Lekšetko toraj rešilo ječe. Bo pa sedaj za vse skupaj pokoro delala. Občina ji je dala spričevalo, da je Neža že v svoji mladosti z vojakji pobegnila od doma.

(Nova pošta) se je odprla v nedeljo v Jurkloštru na Štajarskem. Zvezo ima z Laškim trgom in vsprejema tudi denar za državno poštno hranilnico.

(Za novo državno obrtno šolo v Trstu) imenovan je kot vodja dosedanji profesor na državni obrtni šoli na Dunaji, arhitekt H e s k y Karol.

Telegrami.

Dunaj, 20. maja. Bavarski princeregent Luitpold prišel je zjutraj. Na kolodvoru sta ga vsprejela cesar in princeva sestra, vojvodinja Modenska. Nastanil se je v Modenski palači.

Dunaj, 20. maja. Danska kraljica je došla „incognito“, da obiše družino Cumberlandsko.

Pariz, 20. maja. Freycinet se bo danes ali jutri odločil, prevzame li sestavo novega kabineta.

Charleroi, 20. maja. Na včerašnjem shodu so sklenili delavci, da povsod ustavijo delo.

Tujci.

17. maja.

Pri **Matiču**: Frankl, trgovec, iz Berolina. — F. Pain, zasebnik s soprogo, z Dunaja. — Leidner in Ohm, trgovec, z Dunaja. — Emil Lambl, pravnik, iz Českega. — R. Glemi, nadzornik, iz Brezovice. — S. Auspitz, potovalec, iz Ogerskega. Marija Schmidt, uradnikova soproga, iz Celovec. — J. Kropf, posestnik, s soprogo, iz Kočevja.

Pri **Stonu**: Braun, Seidel, Vethr in Pollak, trgovci, z Dunaja. — S. Taussig, trgovec, iz Lnea. — Roth in Färber, trgovec, iz Budapešta. — Kalivoda in Weiss, trgovci, iz Ogerskega. — G. pl. Haumeder, nadporočnik, iz Gradea. — Rud. Lebitsch, c. k. major, iz Celovec. — L. Globočnik, zasebnik, s hčerjo, iz Železnikov. — Jožef Pletersnik, načelnik postaji, iz Kranjske gore. — C. Jellouscheg, uradnik, s soprogo, iz Trsta. — Karol Neumann, trgovec, iz Reke. — J. pl. Perša, stotnik konjice, iz Gorice. — Dekleva, posestnik, s hčerjo, iz Postojne.

Pri **Avstrijskem caru**: G. Hertling, potovalec, iz Iženaka.

Pri **Virantu**: Anton Jeršan, posestnik, iz Unaea. — Jakob Lavrenčič, posestnik, iz Sodražice. — Henrik Zabukovic, posestnik, iz Št. Ruperta. — A. Brence, posestnik, iz Breznice.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Moknine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	termomera po Celziju			
18.	7. u. zjut.	734.17	+15.0	brezv.	jasno	0.1
	2. u. pop.	733.02	+16.6	sl. jzp.	del. jasno	
	9. u. zveč.	732.63	+10.2	sl. jzp.	jasno	
15.	7. u. zjut.	733.40	+11.8	sl. vzh.	jasno	0.00
	2. u. pop.	731.97	+19.2	"	"	
	9. u. zveč.	733.23	+12.8	brezv.	"	

V sredo dopoldne jasno, popoldne se je pooblačilo, ob 6. nekoliko dežja, zvečer jasno. V četrtek krasen dan. Srednja temperatura obeh dni 13.9° in 14.6° C., za 0.7° in 0.2° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. maja.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 15 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	82 " 20 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	112 " 50 "
Papirna renta, davka prosta	96 " 90 "
Akcije avstr.-ogerske banke	880 " — "
Kreditne akcije	282 " 10 "
London	127 " — "
Srebro	— " — "
Francoski napoleonid.	10 " 07 "
Ces. cekini	5 " 98 "
Nemške marke	62 " 35 "

Tržne cene

dné 18. maja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	31	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež,	4	87	Surovo maslo, "	—	95
Ječmen, "	4	55	Jajce, jedno, "	—	2
Oves, "	3	09	Mleko, liter, "	—	8
Ajda, "	4	39	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, "	4	87	Telečje	—	52
Koruz,	5	04	Svinjsko " "	—	56
Krompir, "	2	50	Koštrunovo " "	—	36
Leča, "	10	—	Pišanec " "	—	70
Grah, "	12	—	Golob " "	—	20
Fižol, "	11	—	Seno, 100 kgr.	—	276
Maslo, kgr.	1	05	Slama, " "	—	67
Mast, "	—	66	Drva trda, 4 mtr.	—	10
Špeh svež, "	—	60	" mehka, " "	—	4

Zahvala.

O priliki prerane smrti in pogreba našega preljubljenega soproga, oziroma skrbnega očeta in sorodnika gospoda

MATEVŽ-a PUNČUH-a,

dokazovalo se nam je mnogo presrečnega sočutja. Zahvaljujemo se žalujoči ostali hvaležnega srca vsem preblagim vdeležnikom, posebno gospodom meščanom, kateri so blagovolili truplo druzega ranjcega pri pogrebu nositi in mu svetiti, slavni idrijski čitalnici za krasni venec, drugim darovalcem prelepih vencev, vrlim čitalničnim pevcom za ganljivo petje, nosilcem vencev in vsem onim, ki so se dejansko spominjali velike naše nesreče. Bog, ki pozna presrečno hvaležnost našo, naj povrne stoterno vsem prijateljem, dobrotnikom in znancem.

Žalujoči ostali.

Ravnokar je izšlo

sedmo delo Ig. Hladnika,

ki obsega: Graduale in Offertorij za praznik presv. Rešnjega telesa, štiri Hymne za procesijo tega praznika in štiri Tantum ergo.

Delo je pisano za mešani zbor in stane 80 kr. ter se dobiva v

(1) **Katoliški Bukvarni.**

Poslano.

Gospodu pl. Trnkóczyju!

Lekarju zraven rotovža v Ljubljani.

Naznanjam Vam sprejem 5 steklenic cveta za konje ali konjskega fluida.*) Ker se je ta od Vas narejen cvet za konje pri zunanjih boleznih pri mojih konjih tako izvrstno obnesel, zasluži da se po časopisih javno razglasi. Srčen pozdrav!

(32) **Anton Krašovec,**
posestnik.

Vrhnika pri Starem trgu poleg Rakeka, 3. jan. 1886

Za notranje bolezni pri konjih, goveji živini, prašičih in ovcah, priporoča se pa **izkušeni živinski prah** (1 zavoje 50 kr., 5 zavojev 2 gl.) Mnogotere ozdravila pri rabi tega živinskega prahu, kakor njegove dobrodelne lastnosti pri različnih boleznih, pripravile so živinske zdravnike in živinorejce do tega, da ta prah za prvo in najvažnejšo zdravilo rabijo ter se priporoča, da ga vsak gospodar pri notranjih živinskih boleznih takoj rabi, sploh da se ta prah zmeraj pri hiši nahaja. Izvrstno se rabi ta živinoredilni prah, ako živina neče jesti, pri krvni molži, kakor tudi za izboljšanje mleka.

Prodaja in razpošilja ga z vsakdanjo pošto lekarna Trnkóczy, zraven rotovža v Ljubljani.

*) Konjski fluid 1 steklenica 1 gl. — 5 steklenic samo 4 gl.

Po znižanej ceni.

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

IVAN BELEC,

župnik.

Cena knjigi je znižana od 25 kr. na 20 kr., po pošti 5 kr. več; kdor jih vzame deset skupaj, dobi najjsto brezplačno. — Knjiga obsega 9 pól v osmerki.

„Katoliška tiskarna“

v Ljubljani

Valcazovjev trg šte. 5.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.